

Kjempefuru på blåbærmark nær Selslidalen.

Foto: Sigve Reiso

Høring av forslag om vern av Rupefjell og Selslinatten naturreservat

Notodden og Kongsberg kommuner

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark – mai 2019

Høring av forslag om vern av Rupefjell og Selslinatten naturreservat

Notodden og Kongsberg kommuner

Innhold	side
1. Bakgrunn.....	2
2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern.....	2
3. Hjemmelsgrunnlag.....	2
4. Saksgang.....	3
5. Verneplanens omfang.....	8
6. Faktaark	9
7. Forslag til verneforskrifter	13
8. Vernekart	18

1. Bakgrunn

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark sender på høring forslag om vern av Rupefjell-Selslinatten naturreservat i Notodden og Kongsberg kommuner. Etter avtale med Fylkesmannen i Oslo og Viken administreres også den delen av høringa som omfatter areal i Kongsberg kommune.

Bakgrunnen for verneforslaget er tilbud fra grunneierne om frivillig vern av skog. Det er gjennomført naturfaglige registreringer i området som dokumenterer verdier som kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven. Jf. kapittel 6. med nærmere naturfaglig beskrivelse.

Forhandlinger om erstatningsoppgjør og avtale om pris på det tilbudte området vil bli sluttført parallelt med høringa.

2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern.

Meld. St. 14 (2015 – 2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Under behandlingen av meldingen ba Stortinget regjeringen sette mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 % av skogarealet i landet. Naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er «*Evaluering av skogvernet i Norge*», NINA rapport 54/2002 og «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010.

Ved frivillig skogvern gir grunneierne fylkesmennene tilbud om vern av aktuelle områder. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider Fylkesmannen forslag til avgrensning av verneområdet. På grunnlag av tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider Fylkesmannen forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne eller grunneiernes representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart.

Det vanlige er at når staten og grunneier er enige om disse punkta vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldloven. Etter avtale med grunneier kan melding og høring av verneforslag likevel gjennomføres før avtale er signert. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

3. Hjemmelsgrunnlag

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av lov 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) jf. §§ 33 – 51. I naturmangfoldloven

er det gitt hjemmel for oppretting av ulike vernekategorier. Vernekategorien naturreservat, som er det strengeste vernet etter naturmangfoldloven, jf. § 37, vil bli brukt for denne verneplanen for skog på privat grunn.

Vedtak om opprettelse av naturreservat blir gjort av Kongen i statsråd etter § 37 i naturmangfoldloven, som lyder slik:

” Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- b) representerer en bestemt type natur,*
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller*
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.”

4. Saksgang

MELDINGSFASEN

Formell oppstart på verneplanarbeidet ble meldt 26. mars 2019. Det kom inn følgende merknader:

Riksantikvaren (e-post av 28.03.2019) viser til kulturminneforvaltningen i fylkeskommunen og behandler derfor ikke saka.

Landbruksdirektoratet (brev av 01.04.2019) uttaler følgende:

«Som høringsinstans for forslag til opprettelse av nye naturreservat, ønsker vi å gi noen generelle innspill til verneprosessen.

Grundige områdebeskrivelser

Av høringsdokumentene må det tydelig framkomme om og i tilfelle hvordan det aktuelle området nyttes i landbrukssammenheng. Dersom det er landbrukshensyn i området som ikke ivaretas i utkast til forskrift, ber vi om at det begrunnes i høringsdokumentene. Typiske landbruksinteresser kan være (listen er ikke uttømmende):

- o Skogsbilvei som er nødvendig for skogbruk på bakenforliggende arealer*
- o Traktorvei i forbindelse med jordbruk*
- o Støl/seterområde*
- o Beite*
- o Reindrift*

Utforming av verneforskrift

Dersom det går veier/ferdselsårer gjennom verneområdet, må fylkesmannen vurdere om det kan gis bestemmelser om merking, rydding og vedlikehold av disse. Det bør legges til rette for drift og vedlikehold av eventuelle støl-/seterområder og åpnes for andre tekniske tiltak som bidrar til en landbruksmessig utnyttelse av området. Dersom slike tiltak ikke er ønskelig innenfor verneområdet, må det gis en faglig begrunnelse for dette i høringsdokumentene.

Beitebruk vil være aktuelt i mange områder som foreslås vernet som naturreservat. Det bør derfor vurderes om forskriften kan åpne for dette. Hvis ikke, må det redegjøres for hvorfor i høringsdokumentene. Dersom det åpnes for beiting i området bør det også utarbeides bestemmelser for utsetting av saltsteiner og oppføring/vedlikehold av gjerder og sanketrøer.

For alle tiltakene over må det vurderes om det kan gis bestemmelser om motorferdsel i forbindelse med tiltakene. Det bør gis generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i forbindelse med uttransportering av syke og skadde bufe.

Vi forutsetter at fylkesmannens landbruks- og reindriftsfaglige kompetanse involveres i utforming av forskrift og verneplan. Det vil også være nyttig å involvere den lokale landbruksforvaltningen i arbeidet.»

Statens vegvesen (brev av 16.04.2019) har ingen merknader til planarbeidet.

Bane NOR (brev av 24.04.2017) uttaler at planområdet ikke berører jernbanens interesser, og de har derfor ingen merknader til planarbeidet.

Direktoratet for mineralforvaltning (brev av 26.04.2019) uttaler følgende:

«DMF er startens fagmyndighet ved forvaltning og utnyttning av mineralressurser, og har et særlig ansvar for at mineralressurser blir tatt hensyn til i plan-, utbyggings- og verneprosesser. Mineralressurser er ikke-fornybare naturressurser og en langsiktig forvaltning av disse ressursene er derfor viktig. Om ressursene blir bygd ned eller gjort utilgjengelig på annen måte, er de i mange tilfeller utilgjengelige i all framtid. Mineralressurser representerer store verdier. Utvinning av denne typen ressurser gir grunnlag for annet næringsliv. DMF er i denne sammenheng opptatt av at mineralressurser som har eller kan ha verdi ved uttak og utnyttning, blir tatt hensyn til i verneprosessen. Vern kan i tillegg til å gjøre mineralressurser utilgjengelig innenfor selve verneområdet også medføre arealrestriksjoner utenfor verneområdet, også på denne måten legge avgrensninger eller føringer for uttak av mineralressurser utenom verneområdet.

I følge kartdatabasen fra Norges geologiske undersøkelser (NGU) er det ikke registrert viktige mineralressurser innenfor verneområdene. DMF har derfor ingen merknad til

forslag om opprettelse av vern på Opsaljuvet, Tjågå, Rupefjell-Selslinatten, Røsaker og Rollagåsen.

Om ny kunnskap i framtiden viser at det fins viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdet, må eventuelle uttak av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut i fra den generelle dispensasjonsbestemmelsene i naturmangfoldloven §48. Denne lyder: "Forvaltningsmyndighetene kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig".»

Språkrådet (brev av 06.05.2019) uttaler følgende:

*«Vi har ingen merknader til einskildnamna (Rupefjell og Selslinatten er dei einaste godkjente skrivemåtane for naturnamna i SSR), men vi tilrår å sløyfe bindestreken og heller kalle verneområdet **Rupefjell og Selslinatten**.»*

Forsvarsbygg (brev av 08.05.2019) uttaler blant annet følgende:

«Området Rupefjell-Selslinatten berører området Hengsvann hvor Forsvaret har skyte- og øvingsfelt. Vi forutsetter at Forsvarets virksomhet skal videreføres her, og at det ikke i en evt verneplan ikke gis nye begrensninger for Forsvarets virksomhet i Hengsvann SØF. Det er allerede innledet dialog med Fylkesmannen i en verneplan for skog i samme området, og vi ser det vil være naturlig at man ser disse verneplanene i sammenheng med tanke på koordinering opp imot Forsvarets behov.»

Statnett (brev av 07.05.2019) uttaler blant annet følgende:

«Statnett har merknader til området Rupefjell – Selslinatten når det gjelder områdeavgrensning og adgang til motorisert ferdsel.

Statnetts merknader

Statnett er berørt ved at verneområdet er foreslått lagt over det klausulerte ryddebeltet for skog/byggeforbudsbelte til 300 kV – transmisjonsnettledningen mellom Tokke og Flesaker transformatorstasjoner. Klausuleringsbeltet til ledningen er 40 meter bredt, 20 meter til hver side for senter av ledningen.

Statnett har konsesjon til å eie, drifte og vedlikeholde transmisjonsnettledningen, og har ervervet rettigheter til dette gjennom ekspropriasjonsskjønn og minnelige avtaler. I Statnetts rettigheter inngår også retten til transport med motoriserte kjøretøy og rett til rydding av skog, herunder nødvendig felling av trær i skrått sideterreng utenfor ryddebeltet av hensyn til forsynings sikkerheten til ledningen.

Kommentarer til avgrensning

Ledningen Tokke – Flesaker ble satt i drift i 1962. På sikt vil det være behov for fornyelse av ledningsanlegget. Det er blant annet planlagt temperaturoppgradering av ledningen i løpet av de neste 1-3 år. En slik temperaturoppgradering kan innebære at fjell må skytes ned for å oppnå tilstrekkelig bakkeavstand til strømførende liner. Seinere vil det være behov for spenningsoppgradering/reinvestering av eksisterende ledning eller at det bygges en ny ledning parallelt med den eksisterende før den gamle eventuelt rives. Det må derfor også sikres plass til dette ved at grensen for verneområdet legges et stykke utenom transmisjonsnettledningen.

Dersom grensen for naturreservatet ikke settes nærmere den eksisterende ledningens midtlinje enn 100 meter, bør dette være tilstrekkelig avstand til at ledningen kan fornyes, evt. at det bygges en ledning parallelt, uten at en vil komme i konflikt med verneområdet.

Av hensyn til nødvendig drift og mulighetene for fremtidig utvikling av transmisjonsnettet ber Statnett om at den planlagte opprettelsen av Rupefjell naturreservat unntar en korridor på 100 meter på hver side fra senter av Statnetts 300 kV transmisjonsnettledning Tokke - Flesaker.

Motorisert ferdsel

*I forbindelse med byggingen av ledningen og for senere drift, ble det anlagt enkle driftsveier for kjøring med anleggsmaskiner. Disse driftsveiene ryddes og brukes ved befaringer og reparasjoner i driften. Statnett ber om at disse veiene tas inn i vernekartet og at transport etter disse ikke må være søknadspliktig. Statnett kan anslå omfanget av årlig transport etter denne traséen, noe som kan tas inn i verneområdets forvaltningsplan. Dette vil i så fall tilfredsstillende myndighetenes ønske om å ha kontroll på Statnetts motoriserte transport i verneområdene ref. *Miljødirektoratets vurderinger gjort i forbindelse med foredrag til kongelig resolusjon og verneforskrifter for vern av 22 skogområder av 7. des 2018, Klima og miljødepartementet saksnr. 18/2817.*

Avhengig av topografi, kan det ved arbeider på ledningen være behov for bakketransport et godt stykke utenfor ledningstraséen for å komme frem til de ulike mastene.

Vernebestemmelsene må derfor åpne for at Statnett fortsatt skal kunne gjennomføre bakketransport med motoriserte kjøretøy for bygging, drift, vedlikehold, akutte reparasjoner og fornyelse av transmisjonsnettet uten behov for dispensasjon, eventuelt med en form for varslings i forkant av arbeider som kan planlegges. Det er ikke mulig å forplikte seg til at vedlikeholdsarbeid bare skal skje til bestemte tider på året, da slike arbeider kan være avhengige av at ledningen kobles ut. Ved akutte hendelser må det være åpent for å varsle i etterkant av transporten. Statnett ber om at nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold, oppgradering og fornyelse gis et generelt unntak fra ferdselsbestemmelsen i verneforskriftens § 6.

**...Forskriftsmalen fastsetter søknadsplikt for motorferdsel utover dette. Bakgrunnen for dette er at forvaltningsmyndigheten blant annet skal ha mulighet til å kunne styre hvilke typer kjøretøy som benyttes og til hvilken tid eller etter hvilken trasé kjøringen skal skje. Dispensasjonsordninger tas ikke inn for å hindre nødvendige tiltak eller nødvendig kjøring, men fordi det i enkelte sårbare områder er ønskelig å styre bruken av kjøretøy slik at det ikke oppstår unødvendige konflikter og skader på naturmiljøet.»*

NVE (ettersendt epost av 15.05.2019) uttaler følgende:

«Området krysses av en 300 kV transmisjonslinje mellom Tokke og Flesaker. Statnett skriver i sin uttalelse at det er planer om oppgraderinger. Av hensyn til drift og muligheter for fremtidig oppgradering ber de om at 100 m på hver side fra senter av ledningen unntas fra vernet. NVE støtter dette kravet. Dersom dette ikke blir innvilget, ber vi om at standard betingelser knyttet til drift, vedlikehold og oppgradering av energi- og kraftanlegg inkluderes i forskriften.»

FYLKESMANNENS KOMMENTARER TIL DE INNKOMNE MERKNADENE

Når det gjelder uttalelsen fra Landbruksdirektoratet, så kan vi opplyse om at området som foreslås vernet har noen traktorveier som er avmerket på vernekartet. Det er foreslått at disse veiene kan vedlikeholdes med samme standard som på vernetidspunktet og det er gjort unntak for at de kan brukes til uttransport av felt storvilt. I tillegg er det foreslått unntak for nødvendig transport av varer og utstyr på traktorveien som går inn til Nordstulbrakka på gnr./bnr 95/1 i Notodden kommune. For transport inn til Sørsetra på 144/1 i Kongsberg og hyttene ved Selsli og vest for Langevatn i Notodden kommune, er det adgang til å søke dispensasjon for transport av materialer og utstyr med skuter på snødekt mark. Skulle det være aktuelt med beitedyr her er det tatt høyde for dette i verneforskriften. Jf. § 4d og j, § 6c, § 7d og g.

Når det gjelder uttalelsen fra Språkrådet, så er vi helt enige i at områdets navn blir endret til Rupefjell og Selslinatten, og vi vil derfor bruke dette navnet i den videre planprosessen.

Forsvarsbygg påpeker at dette området berører Hengsvatn skytefelt. Det stemmer at en større del av det foreslåtte verneområdet berører Hengsvatn skytefelt fra øst for Brennåsen i nord over Bjørndalen til Tyssjødalen og Tyssjøfjellet i sør. Fylkesmannen i Oslo og Viken arbeider dessuten parallelt med vårt verneplanarbeid med et vern på to tilgrensende områder på Statskog SF sine arealer i Kongsberg. Dette er arealer som også inngår i deler av Hengsvatn skytefelt. Vi vil derfor samordne denne verneplanen med verneplanarbeidet i Buskerud med målsetting om at dette vil bli ett sammenhengende verneområde med en verneforskrift. Vi har derfor et samarbeid med Fylkesmannen i Oslo og Viken om utarbeidelsen av verneforskriften. Forsvarsbygg vil dessuten stå på vår adresseliste under høringen og få god anledning til å komme med innspill på de foreslåtte bestemmelsene.

Vi har som vanlig gjort unntak i verneforskriften for landing og start med Forsvarets luftfartøy. Jf. bestemmelse i § 6 pkt. d.

Statnett har merknader til områdeavgrensning og til bestemmelsene som gjelder motorisert ferdsel. Når det gjelder avgrensning av verneområdet, så ønsker Statnett at en korridor på 100 m på hver side fra senter på eksisterende 300 kV transmisjonsnettledning skal unntas fra verneområdet. Dagens ryddesone er på 40 m. Med en linjelengde på ca. 3 350 m, vil dette i så fall utgjøre et areal på i underkant av 700 daa som må utelates fra verneplanen. Bakgrunnen for dette er at Statnett opplyser at de mener dette er nødvendig for å ha mulighet for eventuelt å utvide transmisjonsnettet med en ekstra 300 kV ledning parallelt med nåværende kraftledning.

Siden det ikke er konkrete planer om å bygge ny kraftlinje i området, så vil ikke Fylkesmannen gå inn for å ta ut arealer som Statnett foreslår. Dette ville forøvrig dele opp det store og sammenhengende verneområdet i to deler, noe som ikke er ønskelig. Fylkesmannen vurderer det slik at dersom det skulle bli aktuelt i framtiden å bygge en ny kraftledning, så er det mulighet for å søke dispensasjon etter forskriftens § 8, jf. naturmangfoldlovens § 48.

Fylkesmannen har imidlertid tatt inn de generelle bestemmelsene som gjelder drift og vedlikehold av kraftledninger, herunder bestemmelser for akutte situasjoner. Dersom det blir nødvendig å gjøre tiltak på eksisterende overføringslinje, så vil det være hjemmel til å gi

dispensasjon for dette. Jf. bestemmelser i §§ 4, 6 og 7. Opplegget som Statnett foreslår vil være en helt ny praksis, eventuelt medføre at vi må ta inn helt nye bestemmelser i forskriften, og Fylkesmannen mener dette i så fall må tas opp og avklares med sentrale miljømyndigheter.

Statnett ber om at en del driftsveier for kraftlinja kan ryddes og vedlikeholdes som i dag og avmerkes på vernekartet. Av hensyn til målestokken på vernekartet vil slike driftsveier i praksis bli vanskelig å tegne inn. Vi har derfor tegnet hele kraftgata som omfatter ledninger, ryddesone og driftsveier. Vi aksepterer at driftsveiene vedlikeholdes slik de er i dag uten søknad. Vi har derfor åpnet for rydding og vedlikehold i tråd med dagens tilstand. Jf. § 4 pkt. q.

Statnett har i tillegg et ønske om en generell åpning for motorferdsel. Vi ønsker ikke å åpne for et slikt generelt fritak, og legger til grunn standard bestemmelsene som Miljødirektoratet har bestemt skal være med i reservater der det går kraftlinjer. Vi ser behovet for en forenkling av dispensasjonsordningen, og det kan derfor påregnes å bli gitt dispensasjoner for flere år.

Når det gjelder uttalelsen fra NVE så viser vi til våre kommentarer til uttalelsen fra Statnett.

VIDERE SAKSBEHANDLING

Verneforslaget med områdebeskrivelser, kart over verneområdet og forslag til verneforskrifter sendes nå på en felles sentral og lokal høring med frist **16. juli 2019**. Formålet med høringa er å få fram opplysninger om interesser som kan bli berørt av den planlagte fredningen.

Etter høring vil Fylkesmannen oppsummere høringa, kommentere eventuelle uttalelser og utarbeide en tilrådning om vern til Miljødirektoratet. Direktoratet vil deretter lage innstilling til Klima- og miljødepartementet (KLD) og vedtak om fredning blir gjort ved kgl. res. av Kongen i statsråd.

5. Verneplanens omfang

Navn	Gnr./bnr.	Kommune	Areal i daa	Verneverdi
Rupefjell og Selslinatten naturreservat	89/6, 95/1, 96/1, 96/2, 96/3	Notodden	15 793	Regional (**)
	144/1	Kongsberg		

6. Faktaark

LOKALITET:	Rupefjell og Selslinatten
KOMMUNER:	Notodden og Kongsberg
FYLKER:	Telemark og Buskerud
VERNEKATEGORI:	Naturreservat
AREAL:	15 793 daa
HØYDE OVER HAVET:	415-818 m o.h.
BERØRTE EIENDOMMER:	Gnr./bnr. 89/6, 95/1, 96/1, 96/2, 96/3 (Notodden) og 144/1 (Kongsberg).

OMRÅDEBESKRIVELSE

Området preges av rolige åspartier med slake lier avbrutt av grunne, men flere steder trange og markerte bekkedaler. Bratte lisider inngår først og fremst mot Tysjøvatn i sør. Toppartiet har også flere myrer og tjern. Berggrunnen domineres av fattig gneis og granitt, i vest også en tynn stripe med rikere amfibolitt. Løsmassedekket er tynt.

Vegetasjonsseksjon: O2-Klart oseanisk, vegetasjonssone: mellomboreal 50% nordboreal 46%, alpin 4%. Området strekker seg fra mellomboreal til alpin vegetasjonssone i klart oseanisk seksjon. Fragmenter av de nedre liene mot Tysjøvatn i sør har også sørboreale trekk.

Den viktigste økologiske gradienten går mellom den mer åpne lisideskogen med furu og de mange trange bekkedalene med grandominans. Langs bekkedalene på østsiden av Selsli er forholdene såpass humide at en fuktighetskrevede art som mjuktjafs inngår.

VEGETASJON, SKOGSTRUKTUR OG PÅVIRKNING

Fattige barskogtyper dominerer skogledd mark. Lyngskog med knauser med lavskog dominerer på høyereliggende partier. Lisider og søkk har mosaikker av bærlyng- og blåbærskog, med innslag av fattig sumpskog. Myrene er overveiende fattige, men myrkanter og fuktig med rikere vegetasjon finnes lokalt. Typisk for rike sig er innslag av breimyrull. For øvrig har bekkkanter og myrkanter gjerne dominans av blåtopp.

Rikere høgstaudeskog, svak lågurtskog og lågurtskog med løvblandet barskog finnes kun fragmentarisk, først og fremst i liene sør for Tyssjøhamrane. På relativt tørr lågurtmark i lisidene her inngår bl.a. knollerteknapp, tiriltunge, hvitveis, skogfiol, markjordbær, teiebær, skogstorkenebb, blåkoll, firblad, kranskonvall, olavsstake, bleikstarr, fingerstarr, storblåfjør, skogmarihånd og brudespore. Unntaksvis inngår også blåveis, vårerteknapp, flekkgrisøre, kattedot og tysbast. På fuktigere mark inngår bl.a. mjørdurt, hvitbladtistel, sumphaukeskjegg, gulstarr, korallrot, skogrørkvein og blåtopp.

Avgrenset areal domineres av eldre naturskog, men ungskog etter nyere hogstinngrep forekommer stedvis. Disse er tatt med av arronderingsmessige årsaker. Av størst betydning er en stor hogstflate ved Nordstulbrakka i nordvest, hogstinngrep rundt Bjørndalshytta i øst og en hogstflate rett sør for Selslinatten.

Høyereliggende småvokst og lavproduktiv fjellskog dominerer toppområdet og øvre deler av lisidene. Mer produktiv skog finnes på blåbærmark langs bekkedaler og sørvendte lisider, samt i de nedre deler av lisidene under 600 m o.h. Fjellskogsarealene på koller og

toppområder er gjerne glissen barblandingsskog med svak til god sjiktning. Typisk er spredte eldre furutrær, ispedd en del furugadd, med fleraldret undersjikt av gran og/eller ungfuru. Stedvis også enkelte furulæger, men i store partier mangler slike. Langs friskere søkk er gjerne skogen mer kompakt og mer grandominert. Her er gjerne sjiktningen god, men gamle grantrær finnes i liten grad. Granskogen begynner å produsere en del fersk død ved, stedvis inngår også enkelte restelementer etter tidligere skog-generasjoner i form av grove og godt nedbrutte granlæger.

Nedover i lisidene blir skogen gradvis mer produktiv og det inngår flere bestander med høyreist produktiv furuskog. Som følge av varierende påvirkningshistorikk, varierer furuskogen fra nokså ensaldra bestand i sen optimalfase, til partier med god aldersspredning og stor andel gamle trær. Stedvis på blåbærmark inngår også høyreist furu på 45-50 cm i brysthøydiameter, der også enkelte svært grove eksemplarer opp mot 85 cm finnes rundt Brennåsen. Typisk også for de nedre lisidene her er jevnt innslag av gadd og gamle trær på landskapsnivå, men lite liggende død ved.

Den rike blandingsskogen i liene sør for Tyssjøhamrane er avvikende i forhold til barskogen i området forøvrig. Her er det stor treslagsblanding med innslag av osp, rogn og selje, samt buskformet gråor og hegg. Stedvis er det mye død ved av osp (i samme råtestadium) felt av bever. Gran og furu har oppnådd dimensjoner på opp mot 50 cm brysthøydiameter, mens osp er opp mot 40 cm brysthøydiameter. Store deler av furuskogen bærer preg av tidligere branner, dette ses først og fremst på gamle kelogadder, der en stor andel har gamle brannspor og utgjør viktige nøkkelementer for bl.a. branntilknyttede lavarter.

VERNEINTERESSER

I dette avsnittet er blant annet såkalte «rødlista» arter omtalt. Det er arter som er sjeldne og som er gitt ulik status etter hvor stor fare det er for utrydding. Status er henta fra Rødlista 2015 fra Artsdatabanken. CR =kritisk truet, EN = truet av utrydding, VU = sårbar, NT = nær truet, der «kritisk truet» er mest truet og «sårbar» er mer sjelden enn «nær truet».

Artsmangfoldet i området betegnes som middels rikt med tanke på størrelsen. 16 rødlistearter er funnet. Svært artsrike kjerner er ikke påvist, og potensiale for slike er lavt. Typisk for området er spredte funn av naturskogsarter knyttet til gamle trær og død ved av furu og gran. Mest spesielt og verdt å trekke frem er innslag av skyggefulle østvendte bekkedaler med innslag av mjuktjafs (VU) og tallrike brente furugadd der flere har mørk brannstubbelav (VU).

Forøvrig inngår mer vanlige naturskogsarter som gubbeskjegg (NT) og sprikeskjegg (NT) spredt på grantrær. Knyttet til død ved av gran er duftskinn, svartsoneskjuge (NT), rosenkjuge (NT), lamellfiolkjuge (NT) og rynkeskinn (NT) påvist. På furu er furustokkjuge, flekkhvitkjuge (NT), tyrikjuge (NT), taigapiggskinn (NT) og ulvelav (NT) notert. Ingen av disse artene er påvist i særlig rike bestander, kun spredt og enkeltvis. I blandingsskogen sør for Tyssjøhamrane inngår også eggegul kjuge på ospelåg. Området har i kraft av sin størrelse og gammelskogsdominans også betydning for arealkrevende gammelskogsarter som storfugl, lavskrike og tretåspett. Hønsehauk er også påvist i området.

Rupefjell og Selslinatten omfatter et stort sammenhengende areal med høyere liggende barskog med middels utviklet skogstruktur og arts mangfold. Eldre svakt utviklet naturskog dominerer, men også kiler av nyere hogstinngrep finnes stedvis langs kantene. Områdets

verneverdi ligger først og fremst i innslaget av gammel produktiv furuskog og rik blandingskog i de nedre lisodeavsnittene, samt knyttet til gransøkk med høy luftfuktighet. Forøvrig domineres arealet av lavproduktiv og marginal fjellskog av mer begrenset verdi og potensial.

Sett i sammenheng med nærliggende furudominerte skogområder som Barmen og Fjellstulfjell, er Rupefjell og Selslinatten mer lavproduktivt på store deler av arealet, samtidig som det har noe svakere utviklet skogstruktur/arts mangfold/potensial enn disse. Rupefjell og Selslinatten utgjør likevel et viktig supplement i en nasjonal kjernerregion for gammel furuskog, spesielt de mer produktive furuskogs-arealene. Rupefjell og Selslinatten vurderes på bakgrunn av dette som regionalt verneverdig (**).

Det er ikke påvist rødlistede naturtyper av betydelige areal innenfor verneforslaget. Av mangler i skogvernet (Framstad et. al. 2017) fyller arealet først og fremst mangelen storområde og på deler av arealet mangelen gammel furunaturskog og furuskog på høy bonitet (blåbærfuruskog). Totalt regnes området til å ha middels mangeloppfyllelse.

FORMÅL

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som har særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av forekomst av et storområde med innslag av gammel produktiv furunaturskog og gammel brannpåvirket furuskog, samt til dels rik blandingskog.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomst av sjeldne og trua arter av sopp og lav knyttet til død ved av furu, gran og osp, herunder forekomst av mørk brannstubbelav på brente furugadder.

ANDRE INTERESSER

Det går flere merkede stier i området, bl.a. opp mot Selslihytta.

En større del av området inngår i Hengsvatn skytefelt.

TEKNISKE INNGREP

En kraftgate krysser gjennom området. Det er en 300 kV linje med ryddesone på 20 m til hver side fra senter kraftlinje.

I tillegg er det tre bygninger ved Selsli, to hytter og en selvbetjent turisthytte. Det ligger også en hytte vest for Langevatn, alle på gnr./bnr. 96/3 i Notodden kommune. Det ligger en hytte i på gnr./bnr. 95/1, Nordstulbrakka og en hytte på Sørsetra på gnr./bnr. 144/1 i Kongsberg kommune.

Det går tre traktorveier inn på eiendom gnr./bnr. 95/1 i Notodden, og en traktorvei inn på eiendom gnr./bnr.144/1 i Kongsberg kommune.

Det er dessuten en del enkle driftsveier bygd i forbindelse med at det går en 300 kV kraftledning gjennom området. Disse driftsveiene går i all hovedsak i ryddesona for kraftlinja og må benyttes ved vedlikehold og tilsyn av den.

PLANSTATUS

Bortsett fra arealer avsatt til skytefelt, er øvrig arealet avsatt til LNF-område i kommuneplanenes arealdel i Kongsberg og Notodden kommuner.

MERKNADER

Ingen merknader.

SKOGBRUKSOPPLYSNINGER

Tabellen under gjengir skogressursene på den enkelte eiendom i det foreslåtte verneområdet.

Gnr/bnr	Eier	Kommune	Brutto areal, daa	Prod. skogareal, daa
89/6	Geir Olav S. Landsverk	Notodden	1375	1286
95/1	Helga Synnøve Haave		1315	1167
96/1	Gunnar Hordvei		3497	3102
96/2	Ingebjørg M. Ø. Landsverk		2200	1436
96/3	Ole Flom Haukvik		5612	3760
144/1	Inger Marie Rua Bråten	Kongsberg	1812	1500
SUM			15793	12251

*) Anslag med referanse Kilden

Opplysningene om skogressursene er gitt av Skogeierforbundet.

LITTERATUR

Reiso S. 2018. Naturverdier for lokalitet Selslifjell - Rupefjell, registrert i forbindelse med prosjekt Statskog 2017. NaRIN faktaark. BioFokus.

(Weblink: <http://borchbio.no/narin/?nid=6183>)

Ulvrelv finnes spedt noen få steder innen verneforslaget. Foto: Sigve Reiso

7. Forslag til verneforskrifter

KOMMENTARER TIL ENKELTE AV BESTEMMELSENE

Bruk av naturreservatet til idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt. Definisjon på større arrangement er omlag 30 deltakere. Er det flere deltakere må det søkes om dispensasjon, og da kan forvaltningsmyndigheten vurdere dette i henhold til § 7 pkt. d.

Merking og vedlikehold av eksisterende turstier

Jf. § 4 e. Enkel rydding av kvist og fjerning av greiner og nedfall i stiene kan gjøres uten søknad. Vindfall som måtte bli liggende over stier kan kappes og legges til side, normalt vil dette bli gjort av grunneier eller oppsyn. Stiene er avmerket på vernekartet.

Motorferdsel

Motorferdsel er forbudt etter § 5 a. Det er noen generelle unntak i § 6 og det kan gis dispensasjon etter søknad etter bestemmelsene i § 7. Løyver kan gis for flere år. I tillegg gjelder lov om motorferdsel i utmark, det vil si at kommunen og grunneier må gi tillatelse til motorferdsel på vanlig måte.

Bruk av sykkel, hest og kjerre og ridning

Frilufsloven åpner for sykling på veger og stier i utmark, og i snaufjellet også utenfor stier. Bruk av hest og kjerre og ridning er etter Frilufsloven bare tillatt på veger og stier. Det er mulig å ha vernebestemmelser som er strengere enn reglene i Frilufsloven dersom aktivitetene kan være til skade for verneverdiene. I dette verneforslaget er bestemmelsene i tråd med Frilufsloven, Jf. § 5 b.

Merking og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveger.

Det kan etter søknad gis dispensasjon etter § 7 a til rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier. Dette er en standard regel vi har med i alle verneforskrifter, og som brukes dersom det viser seg å være stier en ikke har kjent til ved vernet. Det vil normalt bli gitt flerårige tillatelser.

Bålbrenning

Sentrale miljømyndigheter ønsker bålforbud i mindre reservater (under ca. 700-1000 daa). Det er derfor tillatt med bålfyring i Rupefjell og Selslinatten. En må da bruke tørrkvist eller ved en har med seg, og en skal ikke felle eller hogge opp døde trær.

Kraftlinjer

Det går en kraftlinje gjennom området, og vi har derfor med standardbestemmelser i verneforskriften om dette, jf. § 4 g og h, § 6 og § 7 f.

Forsvarets skytefelt Hengsvatn

Siden dette verneområdet omfatter deler av Hengsvatn skytefelt er det tatt inn noen spesielle bestemmelser slik at Forsvarets øvingsaktivitet kan fortsette.

Forslag til forskrift for Rupefjell og Selslinatten naturreservat, Notodden og Kongsberg kommuner, Buskerud og Telemark fylker

Fastsatt ved kongelig resolusjonmed hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som har særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av forekomst av et storområde med innslag av gammel produktiv furunaturskog og gammel brannpåvirket furuskog, samt til dels rik blandingsskog.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomst av sjeldne og trua arter av sopp og lav knyttet til død ved av furu, gran og osp, herunder forekomst av mørk brannstubbelav på brente furugadder.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr: Notodden kommune: 89/6, 95/1, 96/1, 96/2, 96/3. Kongsberg kommune: 144/1.

Naturreservatet dekker et totalareal på 15 793 daa.

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk datert Klima- og miljødepartementet..... De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Notodden og Kongsberg kommuner, hos Fylkesmannen i Vestfold og Telemark, Fylkesmannen i Oslo og Viken, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a. Sanking av bær og matsopp.
- b. Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c. Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d. Beiting.
- e. Vedlikehold og merking av eksisterende stier vist på vernekartet.
- f. Vedlikehold av traktorveier vist på vernekartet i samsvar med tilstand og veiklasse på vernetidspunktet.
- g. Drift, vedlikehold og istandsetting ved akutt utfall av eksisterende energi- og kraftanlegg.
- h. Oppgradering/fornyning av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnittet, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.
- i. Oppsetting av midlertidige mobile jakttårn for storviltjakt.
- j. Utsetting av saltsteiner.
- k. Forsiktig rydding av småbusker og kvist i forbindelse med storviltjakt.
- l. Bålbrenning med tørrkvist eller ved en har med seg.
- m. Vedlikehold av eksisterende bygninger avmerket på vernekartet, i tilstand som på vernetidspunktet.
- n. Vegetasjonsrydding og skjøtsel på følgende areal etter avgrensning nærmere avtalt med forvaltningsmyndigheten:
 - 1. Inntil 4 daa rundt tre hytter på Selsli, og 2 daa rundt hytte vest for Langevann på gnr./bnr.96/3 i Notodden kommune
 - 2. Inntil 2 daa rundt Nordstulbrakka på gnr./bnr. 95/1 i Notodden kommune
 - 3. Inntil 2 daa rundt hytte ved Sørsetra, gnr./bnr. 144/1 i Kongsberg kommune
- o. Forsvarets øving med inntil et kompani til fots og på ski innenfor skyte- og øvingsfelt avmerket på vernekartet.
- p. Forsvarets utsetting og vedlikehold av skilt om skyte- og øvingsfeltet samt vegetasjonsrydding i grensegata for skyte- og øvingsfeltet
- q. Vedlikehold av driftsveier for kraftlinje i kraftlinjekorridor vist på vernekartet, i samsvar med tilstand på vernetidspunktet.

§ 5. Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
- b. Utenom eksisterende traktorveier, driftsveier for kraftlinje og stier er sykling, bruk av hest og kjerre samt ridning forbudt.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for:

- a) Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.
- b) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.
- c) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringen.
- d) Nødvendig uttransport av felt storvilt med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- e) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.
- f) Nødvendig motorferdsel for uttransport av felt storvilt på traktorveier avmerket på vernekartet.
- g) Forsvarets motorferdsel på frossen eller snødekt mark med beltevogn og snøscooter innenfor skyte- og øvingsfelt avmerket på vernekartet.

§ 7. Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndighetene kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a. Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier.
- b. Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- c. Nødvendig uttransport av felt storvilt med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 pkt. d.
- d. Hogst av etablerte plantefelt.
- e. Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- f. Oppgradering/fornyelse av kraftlinjer som ikke faller inn under § 4 h.
- g. Oppsetting og vedlikehold av gjerder.
- h. Gjenoppbygging av bygninger som er tapt ved brann eller naturskade.
- i. Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- j. Øvingskjøring for formål nevnt i § 6 a.

- k. Nødvendig motorferdsel for transport av utstyr og materialer på traktorvei til Nordstulbrakka, gnr./bnr. 95/1 i Notodden.
- l. Nødvendig motorferdsel på snødekt mark for transport av utstyr og materialer til hytter ved Selsli, hytte vest for Langevatn, alle på gnr./bnr. 96/3 i Notodden og til hytte ved Sørsetra, gnr./bnr. 144/1 i Kongsberg.
- m. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 f, g, h, j, m, og q og § 7 b, d, f, g og h.

§ 8. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldlovens § 47.

§ 10. Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

8. Kart over Rupefjell og Selslinatten naturreservat,

Kartet er i A 3 format og følger som eget vedlegg.